

Vrienden van het **AIRBORNE** MUSEUM

Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek
Tel. museum (026) 333 77 10
Tel. penningm. (026) 333 34 06

ISSN 1383-3413

Nieuwsbrief No. 64, november 1996

Redactie:
Drs. R.P.G.A. Voskuil
C. van Roekel
G.H. Maassen jr. (026) 334 01 42

Ted Shaw waagt opnieuw de sprong

Zoals ieder jaar sprongen bij de 52e herdenking van de Slag om Arnhem Britse parachutisten van het 10th Battalion, The Parachute Regiment, boven de Ginkelse Heide bij Ede. Na de landing van deze 200 militairen volgde een aantal Arnhem-veteranen. Bij deze mannen, die in leeftijd variëren van 70 tot 82 jaar en die, vastgemaakt aan een 'tandem-master', opnieuw de sprong waagden, was ook onze vertegenwoordiger in Groot Brittannië, Mr. Ted Shaw, MC. Wij feliciteren hem van harte met deze prestatie! Tijdens de herdenkingsdienst op de Airborne Begraafplaats te Oosterbeek op zondagochtend 22 september 1996 legde Ted samen met twee schoolkinderen uit de gemeente Renkum een krans bij het 'Cross of Sacrifice'. In de voorgaande jaren gebeurde dit altijd door George Gatland, maar hij was om gezondheidsredenen deze keer helaas niet in staat de herdenking bij te wonen.

Thema-dag op zondag 15 december

Traditiegetrouw zal dit najaar een themadag worden gehouden voor leden van onze vereniging. Om degenen die altijd op zaterdag moeten werken ook eens de kans te geven om een dergelijke activiteit mee te maken, is dit keer gekozen voor een zondag en wel 15 december a.s..

Het programma voor die dag ziet er als volgt uit: 11.00 uur: ontvangst met koffie in het Airborne Museum te Oosterbeek, waarna een kijkje kan worden genomen in de nieuwe opslagruimte die onder het terras van Hartenstein is gebouwd, en die mede is gefinancierd door onze vereniging.

Tevens kan een bezoek worden gebracht aan de bibliotheek en het archief van het museum, die voor deze gelegenheid speciaal worden opengesteld.

Tussen de middag kan op eigen gelegenheid worden geluncht.

13.30-14.00 uur: ontvangst van de leden in het Zalencentrum 'Lebret', Lebretweg 51 in Oosterbeek, voor het middagprogramma. Dit zal geheel in het

teken staan van de bioscoopfilm 'A Bridge Too Far', gemaakt in de zomer van 1976.

14.00-15.00: lezing met dia's over het maken van de film, door Robert Voskuil. De spreker was destijds door de maatschappij van producent Joseph Levine voorzien van een speciale pas, waarmee hij zich vrij op de filmsets kon bewegen en er mocht fotograferen. Dit resulteerde in een grote collectie dia's, waaruit voor deze presentatie een keuze is gemaakt.

Aan bod komen onder andere de opnamen in Deventer en Zutphen, bij Huize 't Schol (waar het hoofdkwartier Hartenstein was gereconstrueerd), bij de Nijmeegse verkeersbrug, op de Ginkelse Heide, in Bronkhorst (waar het Oosterbeekse kerkje en het huis van de familie Ter Horst waren nagebouwd) en op de Garderense Heide.

15.00-15.45 uur: pauze.

15.45-16.45 uur: vertoning van de Britse filmdocumentaire 'The Arnhem Report, the making of A Bridge Too Far'.

17.00 uur: einde themadag.

De videoband van 'Een Brug te Ver' is nog steeds overal te koop, en het is misschien een aardig idee de film als voorbereiding op de themadag (weer eens) te bekijken!

21 September 1996. Major T.I.J. Toler, die dit jaar 'Leader of the Pilgrimage' was, feliciteert op de Ginkelse Heide een aantal veteranen met hun geslaagde parachutesprong. (foto Berry de Reus)

Bericht van de penningmeester

Bij deze nieuwsbrief is de acceptgirokaart voor de betaling van uw contributie voor het jaar 1997 ingesloten.

Leden van wie het geld vóór de datum van de themadag (15 december a.s.) is ontvangen, kunnen hun lidmaatschapskaart op die zondag van de penningmeester in ontvangst nemen.

De contributie bedraagt f 20,- voor een individueel lidmaatschap, en f 30,- voor een gezinslidmaatschap. (R. Fennema, penningmeester)

Tweede excursie Engeland van 2 tot en met 6 april 1997

Wij ontvingen bericht van kolonel Middleton, 'controller' van het Airborne Forces Security Fund, dat van 2 tot en met 6 april 1997 een legeringsgebouw in Aldershot beschikbaar is als onderdak voor de tweede Engeland-excursie. Alle leden die hadden ingeschreven voor de eerste tocht maar daarvoor waren uitgeloot, ontvangen bericht met de vraag of zij alsnog mee willen met deze tweede reis.

Leden die zich niet eerder hadden opgegeven en toch belangstelling hebben, kunnen dit door middel van een briefje kenbaar maken. Indien er plaatsen over zijn, dan zullen deze door middel van loting worden verdeeld.

In de volgende nieuwsbrief volgen nadere gegevens.

Generaal Hackett schenkt zijn polshorloge

Onlangs heeft generaal Hackett het polshorloge dat hij bijna 55 jaar in zijn bezit heeft gehad en dat hij droeg tijdens de Slag om Arnhem, geschonken aan het Airborne Museum 'Hartenstein'. Hackett kreeg het uurwerk in 1942 toen hij in Palestina was. Tot voor kort had hij het nog in gebruik.

Herdenkingsenvelop Airborne Museum

Het Airborne Museum is begonnen met de uitgifte van een nieuwe serie herdenkingsenveloppen met als thema 'Monumenten van de Slag om Arnhem'. De eerste editie toont het door de Oosterbeekse architect H.W. Wesselink ontworpen Airborne Monument in Oosterbeek. Het gedenkteken werd vervaardigd door de beeldhouwer Jacob Maris, en werd op 17 september 1946 door Koningin Wilhelmina onthuld.

De eerste 400 van de 1000 genummerde enveloppen zijn gefrankeerd met de 90 cent herdenkingszegel van Operatie Market Garden uit 1994, en de rest met de dit jaar uitgegeven 100 cent zomerzegel. Ze zijn te koop bij het museum in huize Hartenstein en kosten f 6,- per stuk. Na overmaking van f 7,50 op gironummer 4184300 t.n.v. Airborne Museum Oosterbeek en onder vermelding van 'envelop 1996', wordt deze toegezonden.

Plaquette voor Baskeyfield VC

Op de hoek van de Benedendorpsweg en de Acacialaan in Oosterbeek is op vrijdag 20 september jl. een plaquette onthuld ter nagedachtenis aan John Daniel Baskeyfield (2nd Bn, The South Staffordshire Regiment), die daar op 21 september 1944 sneuvelde. Postuum werd hem het Victoria Cross toegekend. Het initiatief voor dit gedenkteken werd genomen door ons lid de heer Th. Peelen uit Rheden. Hij memoreerde tijdens zijn toespraak de dramatische gebeurtenissen van 52 jaar geleden, die hadden plaatsgevonden rond die plek, die nu wordt gemarkeerd door een prachtige boom. Vervolgens trok een veteraan van het genoemde bataljon de doek van de plaquette. Deze toont het wapen van het regiment, en het opschrift 'Jack Baskeyfield Tree', 20 september 1996'.

Helaas liet het weer enigszins te wensen over tijdens de herdenkingsdienst op 22 september jl. op de Airborne Begraafplaats. Als bescherming tegen de regen hebben deze meisjes van de Koninklijke Harmonie een plastic zak om hun klarinet gedaan.

(foto Berry de Reus)

50e Airborne Wandeltocht

Op zaterdag 7 september 1996 vond onder ideale weersomstandigheden de 50e Airborne Wandeltocht plaats. Onder de meer dan 35.000 deelnemers bevonden zich 22 wandelaars die vanaf 1947 alle tochten hadden meegelopen, waaronder ons bestuurslid Chris van Roekel.

Ter gelegenheid van deze jubileumtocht is een video-documentaire gemaakt waarin de geschiedenis is vastgelegd. Na een terugblik op de Slag om Arnhem volgt het verhaal van hoe de eerste tocht van 49 jaar geleden, waaraan toen 1700 mensen deelnamen, uitgroeide tot de grootste dagwandelmars van de wereld. Met behulp van unieke historische filmopnamen geven de makers een beeld van dit evenement door de jaren heen, aangevuld met interviews met mensen die er nauw bij betrokken waren. Het sluitstuk wordt gevormd door een impressie van de 50e tocht.

Het eerste exemplaar van '50 Jaar Airborne Wandeltochten, een hele afstand' werd vrijdag 11 oktober jl. aangeboden aan de voorzitter van de Politie Sport Vereniging 'Renkum', de heer P. Vos. De 45 minuten durende film kost f 37,50 (inclusief verzendkosten), en kan worden besteld bij Bal Bedrijfsvideo, Rozensteeg 1, 6862 DH Oosterbeek, telefoon 026-3340719.

Indien de band wordt afgehaald bij Bal Bedrijfsvideo of bij het Airborne Museum, is de prijs f 30,-.

Wie helpt?

De redactie ontving een brief uit Engeland van George Barton, ex-sergeant van No. 2 Anti-Tank Platoon, Support Company, 7 KOSB. George werd onlangs lid van de Vereniging Vrienden, en bij het doorlezen van een aantal oude nieuwsbrieven zag hij de foto op pagina 3 van Ministry No. 42.

Hierop staat een Signal Sergeant, waarvan de auteur van de Ministry vermoedt dat hij bij het Recce Squadron behoorde. George identificeerde de man echter als Lance Sergeant Frank Hooper van het Signal Platoon, 7 KOSB, die afkomstig was uit Birmingham. George schrijft in zijn brief dat ze goed bevriend raakten in krijgsgevangenschap, en dat zij na terugkeer in Engeland contact bleven houden tot 1953. Daarna verloren ze elkaar uit het oog.

George Barton zou graag willen weten wat er intussen van Frank Hooper is geworden. Wie helpt?

Duits luchtafweerkanon opgegraven

Op vrijdag 30 augustus jl. vond de spectaculaire opgraving plaats van een Duits luchtafweerkanon in de polder van Meinerswijk, zuidelijk van de Rijn bij Arnhem. In september 1944 had het stuk geschut, samen met andere Duitse artillerie, vanuit dit gebied de Britse Airborne troepen op Onderlangs en Bovenover in Arnhem onder vuur genomen om de opmars naar de brug te verhinderen. Dit was met name op dinsdag 19 september het geval.

Het kanon is na afloop van de oorlog niet gesloopt en afgevoerd, waarschijnlijk omdat het te zwaar was. In plaats daarvan heeft men het ingegraven 4,5 ton wegende gevaarte, dat door de Duitsers onklaar was gemaakt, met aarde bedekt. Letterlijk 'zand erover' dus!

Het was al jaren bekend bij de liefhebbers dat op de bewuste plek een luchtafweerkanon in de grond zat. Ruim twee maanden geleden vonden leden van de Dutch Aircraft Examination Group (DAEG) dat ze de handen maar eens uit de mouwen moesten steken. Met behulp van metaaldetectoren werd de exacte locatie vastgesteld, waarna de opgraving met behulp van een door de eigenaar van het terrein, de firma Bruil uit Arnhem, belangeloos ter beschikking gestelde kraan kon beginnen.

Bij het uitgraven bleek het wapen door de zware klei redelijk te zijn geconserveerd. De beschadigde loop lag er los bij, en de daarop aanwezige negen zwarte ringen geven aan hoeveel vliegtuigen ermee zijn neergeschoten. Ook was op sommige plaatsen de Duitse camouflageverf nog zichtbaar.

Bij de eerste inspectie werd duidelijk dat het gaat om een Frans 75mm kanon, dat door de Duitsers bij de val van Frankrijk in 1940 was buitgemaakt. Het werd gemodificeerd en kreeg de naam '7,5 cm Flugzeugabwehrkanone M 36(f)'.

Nadat het stuk artillerie geheel was blootgelegd, werd het op een dieplader van de fa. J. Bouwman jr. uit Oosterbeek naar het vliegveld Deelen getransporteerd, waar het werd opgesteld bij het museum van de DAEG. De leden van de groep die dit museum beheert, zullen zorg dragen voor de conservering en restauratie, die gesponsord wordt door Schildersbedrijf Pas te Apeldoorn.

Intussen wordt nagegaan wat de geschiedenis van het geschut is, en welke rol het precies bij de Slag om Arnhem heeft gespeeld. Wybo Boersma probeert in contact te komen met nog levende leden van de Duitse stuksbemanning. Wanneer het verhaal compleet is, hopen we met de hulp van de DAEG het in de vorm van een ministry te kunnen publiceren.

Tijdens een informele bijeenkomst op 21 september 1996 legt een delegatie van het 10th Battalion, The Parachute Regiment, bloemen bij het monumentje in de tuin voor het huis Utrechtseweg 192 in Oosterbeek. De panden in deze omgeving werden in september 1944 verdedigd door leden van het genoemde bataljon.

(foto Berry de Reus)

Recente aanwinsten Airborne Museum

1. Van veteranen van de voormalige Duitse 'Reichs Arbeits Dienst' (RAD) kreeg het Airborne Museum een mouw-embleem met het nummer 212/6. Twee

jaar geleden was de stichting al in het bezit gekomen van een compleet RAD-uniform, maar daarop zat een onjuist mouw-embleem.

De RAD-eenheid 212/6 was in 1944 ondergebracht in Westervoort en Oosterbeek-Laaag. Ze bestond uit 16- en 17-jarige Duitse jongens, die het afweergeschut bedienden bij de bruggen in Westervoort, Arnhem en Oosterbeek. Ook zijn enkelen ingezet als infanterist bij de 10e SS Pantserdivisie.

2. Tijdens de afgelopen herdenkingsperiode schonk korporaal W. (Bill) Turner van de 21st Independent Parachute Company zijn battledress-jasje aan het museum in 'Hartenstein'. Turner diende in Noord-Afrika, op Sicilië, bij Arnhem, in Noorwegen en in Palestina. Tijdens de Slag om Arnhem werd hij krijgsgevangen gemaakt. In 1945 ontving hij een nieuwe battledress. Deze was gemaakt in Zuid-Afrika. Als schouderemblem droeg hij in 1945 lichtblauwe emblemen met 'PARACHUTE REGIMENT' in plaats van de maroonkleurige met 'PARACHUTE' en 'XXI' (zie Ministry No. 42, bijlage van Nieuwsbrief No. 54).

3. Met financiële steun van de Vereniging Vrienden konden van een handelaar een complete battledress, het zakboekje en enkele documenten worden aangekocht die eigendom waren van soldaat Jim Longson. Deze behoorde tot het 1st Battalion, The Border Regiment. Hij werd op 25 september 1944 krijgsgevangen gemaakt. In 1991 schreef hij samen met Christine Taylor het boek 'An Arnhem Odyssey', dat handelt over de inzet van het Border Regiment tijdens de Slag om Arnhem.

4. De 'Army Catering Corps Association' stuurde een set ACC emblemen die nog ontbrak op het emblembord in de grote zaal van het Airborne Museum. (W. Boersma)

Oproep

Oosterbeek is altijd een geliefde plaats voor vakantiegangers geweest. Al voor de Tweede Wereldoorlog bezat het dorp een groot aantal hotels en pensions. Tijdens de Slag om Arnhem hebben verschillende van deze recreatieverblijven een belangrijke rol gespeeld. Sommige werden als hospitaal gebruikt door de Britten, zoals de hotels Vreewijk, Schoonoord en De Tafelberg. Andere daarentegen waren in Duitse handen of dienden als schuilplaats voor de burgerbevolking.

Het Airborne Museum heeft het plan om de komende voorjaars-expositie te wijden aan de functie die deze gebouwen tijdens de gevechten in september 1944 hebben gehad. Het zoekt daarvoor onder de leden personen die aan de totstandkoming van deze tentoonstelling willen meewerken. Ofte wel, lieden die daadwerkelijk bereid zijn menskracht ter beschikking te stellen.

Belangstellenden kunnen contact opnemen met W. Boersma, Binnenhof 38, 6715 DP Ede, telefoon (0318) 639933. Hij is ook te bereiken via het museum in 'Hartenstein', (026) 3337710. (W. Boersma)

Informatiepaneel voor de Oude Kerk

Ter gelegenheid van de jaarlijkse Open Monumentendag werd op zaterdag 14 september 1996 door de Renkumse burgemeester Verlinden een informatiepaneel onthuld op de muur van de Oude Kerk in het Benedendorp van Oosterbeek.

Het paneel, dat is aangebracht naast de hoofdingang aan de noordzijde, toont op een bruine ondergrond in verschillende kleuren het ontwikkelingsschema van de bouwgeschiedenis van de kerk sinds de 10e eeuw, en een afbeelding van het godshuis vóór de verwoesting in 1944/1945. De tekst schetst in een beknopte vorm de historie van het gebouw.

Ten behoeve van de vele buitenlandse bezoekers is ook een Engelse tekst aangebracht, waarin vooral wordt ingegaan op de gebeurtenissen tijdens de Slag om Arnhem.

Op 30 augustus jl. werd in de polder Meinerswijk bij Arnhem met behulp van een zware hijskraan een Duits luchtafweerkanon opgegraven. De loop van het stuk geschut, dat de terugtrekkende Duitsers hadden laten springen, lag er naast en is op de foto niet zichtbaar. (foto Bart Leyten)

Boekje 'Gestrand in Brabant' herdrukt

Het boekje 'Gestrand in Brabant, Market-Garden - September 1944, Voortijdige zweefvliegtuiglandingen' is herdrukt en dus weer verkrijgbaar. De door Jacq. van Eekelen en Jos Korsten samengestelde publicatie behandelt onder meer gliders die op weg waren naar de regio Arnhem, maar daar nimmer aankwamen.

Deze uitgave van het Market Garden Comité Den Dungen telt 49 pagina's (met foto's) op A4-formaat. Zij kan worden besteld bij de heer J.A.H. van Eekelen, Groot Grinsel 8, 5275 BL Den Dungen, telefoon (073) 5941687. De prijs bedraagt f 5,-.

(info via Frank van den Bergh, Bevrijdingsmuseum, Groesbeek)